

Bálint Tibor

FÁRAÓK HÉTKÖZNAPJAI

Nicoleta megébredt, és sötét mélnázással gondolt az álmaira, amelyek utóbb megkísérítik, hideg indáikkal befonják, s úgy érnek a testéhez, mint a vízisiklók. Az ördögi incselkedések főként azóta ismétlődtek, hogy Moise, a Matematikai Intézet igazgatója, az a *ganédomb* méltatlannak ítélte őt az akadémiai tagságra, és ellene szavazott. Pedig ha továbbra is kapcáskodik, az *Elvtárs* tűzre veti a székét, s egy reggel az intézet homlokzatán a hivalkodó felirat helyén esetleg az áll majd, hogy LIBATOLI-NAGYKÉRESKEDÉS, s akkor hajlonghat, mint a siratófál előtt, és szórhatja maga körül a szakállába hulló könnyeket...

Egyik visszatérő álma az volt, hogy rég elhunyt nagynénjével, Paraschivával sétálnak a temetőben; mindketten fehér köntösben lépkednek a sírhantok között, és a nő, aki kártyavetésre, tenyérjósásra tanította, mikor ő még pergelt tökmagot árult a sporttelepen, csontkezének szorításával szinte kényszeríti, hogy táncoljanak, dúdoljanak és csak a múltra emlékezzenek. Ő azonban nem akart tudni e rokonságról, sem arról a napról, amikor Nyekuláj letette a tökmaggal teli tarisznya mellé a tömött disznóbőr útításkát, s tekintetével a csábító szerzemény felé integetve oly hamar leudvarolta őt pergő oltyán beszédével, hogy nemsokára már az öltözőfülkék mögött smároltak...

Már amiatt is vizolygott ettől az emléktől, mert a bőröndöt a kamasz az Északi pályaudvarról csaklizta el, s nem értékes holmi volt benne, hanem röpcédulákkal tömték tele az alkalmi tolvaj számára; így bukott le Hamudius s került közös cellába a kommunistákkal, akik magukhoz ölelték a politikai csodagyereket. Másrészt Nicoleta épp a nénikéjétől tudta, hogy az álombeli halott nő nemcsak nagy bánatot jelenthet, hanem házassági gondokat is, s ezen ismét eltűnődött. Hosszú évekkel azelőtt, amikor Nyekulájt bevásárolták a Központi Bizottságba, ő sokáig halk ujjongással ébredt reggelenként, hogy ímé minden úgy alakul, ahogy a kártyán kijött. És Paraschiva megjósolta, hogy a szerelmi szálak olyan férfihoz kötik majd, akit csodálni fog ország-világ, mert ravasz lesz és bölcs, mint a kígyó, és csekélyebb szellemi fogyatékosága ellenére vagy tán épp amiatt dühös elszántsággal tör a cél felé, és sorra a lába elé veti és letiporja ellenségeit... Gorgo D. Gorgo pártfővezér halála után megragadta a hatalmat, és ő, Nicoleta, lányos fűrgeséggel szaladhatott fel a politikai rangfokozatok lépcsőjén, hogy végül az *Allandó Bizottság* egyik párnázott karosszékében mosolyogva fűjja ki magát...

Igen, a jóslat beteljesedett: de mit ér, hogy olyan mosdókagyló fölé hajolhat, mint Mária Terézia egykor, hogy azon a jachton suhanhat a tavak és tengerek fölött, amelyet Husszein jordániai király ajándékozott neki, s hogy bármikor az égbe emelkedhet az elnöki repülőgépen vagy helikopteren; mit ér, hogy dolgozószobájának a falait elborítják a díszkolevelek, ha olykor mégis nyugtalan, mert valami pótolhatatlanul hiányzik a teljes boldogságához... Az igazi okot keresve sokáig önmagát is csalta, hiszen nem volt oly ostoba, hogy ne tudta volna, emésztő sóvárgása azon a napon kezdődött, amikor parancsára vetítoszobát szereltek fel a hálószobája közelében, és ő pornófilmeket kezdett nézni....

A kis filmszínház szándéka ellenére rácbresztette az érzékiség fokozásának és a föllobbantott vágy kielégítésének számos ravasz fogására; annál különösebb volt ez, mert három felnőtt gyermek után női mivolta már megtagadta, és a táncosnők magasra röppenő rövid szoknyáit és a tenyérnyi bugyikat látván a díszelőadásokon csak tátozott és sápadozott, mostanában pedig, a *szexi* filmjeleneteket bámulva, a teste halkan izzani kezdett; félig lehunyt sárga szeméből egy másik keskeny fénysáv sugárzott a vászonra a vetítógépé mellett, köntöse, pongyolája néha szemérmetlenül szétnyílt, miközben ő egy-egy pohár *Cordon Rouge* pezsgővel igyekezett bizsergetőbbé tenni az élményt...

Egy idő után elhatározta, hogy *Nyekit* is bevezeti a testi szerelem bővösebb módjaiába, de sehogy sem értették meg egymást. Hamudius az ölelkezés ősi, paraszti formáját szokta meg, s ha Nicoleta kissé már kapatosan berángatta a vetítoszobába okulni, riadt idegenkedéssel pillantott a cédlán kitárulkozó szajhákra, a fetregő, meztelen női testekre, a mímelte boldogság önkívületében vonagló arcokra meg a tágra nyílt szemekre, s mielőtt végighallgatta a szaggatott sóhajtásokat, már húzódott is hátra, megvetve a *bestiákat*, akik a fajtalankodó férfiak legalantasabb vágyait is teljesítik. Ilyenkor a saját mozijába menekült, Kojakot figyelte, vagy Napóleon nagy csatajeleneteiben gyönyörködött, s hadonászva, kiáltozva osztogatta parancsait a gyalogosoknak, huszároknak, tüzereknek... Idegenkedése a bujálkodástól annyira ingerelte Nicoletát, hogy egy ízben a szemébe is vágta, ami már rég a begyében volt: a lábát szétvetni, ahhoz a tehén is meg a kanca is ért!

Egy alkalommal, miután a nénikéje ismét fölűnt álmában, Nicoleta könnyezve ébredt. Fölidézte, hogy ahányszor ott rekedt nála éjszakára, a *Fehér mocsár* negyed környékén, a levendulaszagú kunyhóban, ahol apró madarak pityegtek a vihar zúgását vagy az eső csapkodását hallgatva, Paraschiva odabújt mellé a takaró alatt, és a karját, lábszárát simogatva pajzán történeteket súgott a fülébe; máskor meg arról mesélt, hogy Nicoleta ereiben is a *Cujitarok*, vagyis a *Késelők* vére csordogál, akik csak később változtattak nevet, és az ősei bátor, önérzetes emberek voltak, akik hamar előkapták a *csurít*;* mindenikük szeme sárgán villogott, mint sok ragadozóé, ezt is tőlük örökölte a kislány, és Nicoleta anyai nagyapja, a csélcsep Zaharia, valahányszor felöntött a garatra, eljárta a késtáncot; fogai közé borotvaéles pengét szorított, s miközben lefojtott hangon apacsnotákat énekelt, a karját széttárva, hátravetett fejjel körbe-körbe forgott, mint a dürgő kakas. Negyvenhat esztendejéből huszonkettőt börtönben töltött, de erős, délceg ember volt, és ma is élne, ha le nem szúrták volna a baromvásárban...

Utolsó álma annyira meghatotta Nicoletát, hogy ki akart menni a temetőbe Paraschiva sírjához. A pártgazdaság kertésztől hatalmas virágcsokrot rendelt, idejében üzent, hogy látogatása napján függesszék fel a bejárást a temetőkertbe, mert senkit sem akar látni maga körül, amíg ott lesz, sőt titokban óhajtja tartani érkezése óráját. Indulása előtt arcát gyászfátyol mögé rejtette, s lefüggönyözött kocsival suhant át a városon; de bármennyire óvatos volt is, mikor a hátsó bejáratnál kiszállt a fekete Mercedesből, olyasmi történt, hogy napokig rosszul volt tőle: a temetőgondnok és a könyvelő díszes népi öltözetben fogadta, kenyeret és sőt kínált neki, miközben kétoldalról kimosakodott gyászhuszárok mosolyogtak rá, és a kapu fölött, a vörös zászló és a trikolór közé ékelve ez a tábla állt kiáltozó betűkkel:

* Kés (cigányul).

ISTEN HOZTA!

Oly meghökkentőnek, visszataszítóknak, ostobának érezte a látványt, sőt egy pillanatilag szándékos kihívásnak is, hogy a virágcsokrot a gondnok arcába csapta, és megfordulva és imbolygón visszaindulva sikoltozni kezdett, „lőjétek le a nyavalyásokat, lőjétek le!”, aztán bezuhant a kocsiba, és végignyúlt a hátsó ülésen; fölhúzott lábszáráról alásiklott a szoknya, és a két *gorilla*, miközben előrántott pisztolyát csúsztatta vissza a zsebébe, vigyorogva odapillantott a széttárulkozó elnöknek ölének kiterjedt öblére, amelyet a zengővörös kombiné fekete csipkéje szegélyezett a bugyi fölött.

Nicoleta azonban odahaza, a *Tavaszi palotában* sem nyugodott meg; szeme vörös volt és duzzadt, hol temetőszagúnak érezte magát, hol azt képzelte, hogy Paraschiva mádárketreceinek a fülleltsége veszi körül, bosszúból a megkésett látogatás miatt. Nem volt türelme bemerülni az aranyozott fürdőkádbalzsamos vízbe sem, mint máskor, inkább sietősen és indulatosan lecsutakolta magát, mint akire más feladat is vár; alighogy túl volt ezen, magára kapta sűrke bársonyból varrt köntösét, de papucs helyett most csőorrú cipőbe erőszakolta bele parasztosan terpedt lábát, és percek múlva már a *panoptikum* zárjában babrált, amely a magánrezidencia épületében volt, s amelyhez csak neki és Hamudiusnak volt kulcsa egy felvigyázó civil ruhás őrnagyon kívül.

Odabent, az irdatlan nagy, hűvös teremben, mint óriási sakktablán föl voltak állítva deréktől műanyagból megmintázva a politikai vezetés képviselői, a megyei első titkároktól a miniszterelnökig és az Elnöki Tanácsig, a vezérkari tisztektől a hadügyminiszterig és a belügyminiszterig, kivéve Pacsni Papát, a kémfőnököt, a család bizalmas emberét, akinek Nicoleta nemcsak a nyugati egyetemekről megszerzett díszdoktori okleveleit köszönhette, hanem ritka nercbundáit és eredeti gyémántgyűjteményét is. Ott sorakoztak vagy százötven kockán a megmintázott alakok, és polietilén mosolyukkal mereven néztek valahova, ahol talán a pályájuk véget ér, mert az elnök felesége mindeniküket ismerte, még a családi helyzetüket is, s napról napra jegyzeteket készített róluk a belügy tájékoztatói alapján. Most belépett közéjük, és a keskeny ösvényeken végigkocogva félrerúgta azokat, akiket valamiért már régebben meneszteni akart, s akikről e percekben megsejtette, hogy restségükkel, pipogyaságukkal, nevetséges fontoskodásukkal az ő temetői kalandjához hasonló helyzeteket teremthetnek. E tizedelés közben jól tudta, a civil ruhás őrnagy hatalmas mikuláskosárba gyűjti a kegyvesztettek műanyag szobrai, behordja a raktárkriptába, másnap pedig a *Központi Bizottság* sajtóirodájára rövid hírben közli azoknak a nevét, akik betegségükre vagy hajlott korukra hivatkozva kérték felmentésüket magas rangú bizalmi állásukból...

Ez a nap Hamudius számára is fekete péntek volt, bár ő az ilyesmivel sosem törődött. Negyven pópával temettette az édesapját *Kéregfalván*, de ő ateistának vallotta magát; mindennek ismerte a tudományos magyarázatát, hiszen épp eleget húzták-nyúzták a dialektikus materializmust a szovjet katonai akadémián és utána idehaza a pártfőiskolán, hogy például azt is megjegyezze egy életre: a *véletlen* nem következik szükségszerűen a jelenségek összefüggéséből, tehát el is maradhat; ennek dacára, mikor reggel tíz óra körül kíséretével elindult megtekinteni néhány város környéki építkezést, és egy lerombolt templom törmelékhalmai közül fekete macska ugrott ki és szaladt át az elnöki kocsi előtt, megismétlődött az ismert jelenet, mint vadászatok előtt, amikor már útközben föllobbant benne a vérengzés szenvedélye: alighogy *Corbu elvtárs*, a doberman fölfordult mellette, vele együtt ő is előrefeszült ültében, ajka az öklére tapadt, melléből folyamatos nyüszítő hang szivárgott fel, aztán kiáltozni, hadonászni kezdett:

– Megállni, megállni, hogy kúrnám fenékbe az anyját!... Hozzátok ide azt a rusnya dögöt elevenen vagy feltrancsírozva!...

A két testőr pisztolyát előkapva kiugrott a kocsiból, és a téglák, betonhasábok, fölkunkorodó vasak között botladozva hajkurászni kezdte a macskát, még utána is lőtt; a kötelező buzgalomtól azonban mindketten sután illegtek-billegtek a nehéz terepen, s mire újra céloztak volna, a fekete cica már a szomszédos romtelken libbent át, mint a füstcsík. Hamudius nem volt szokva a sikertelen vadüldözéshez, kéthalkeszesnek, málébercinek nevezte a legényeket, s noha a kutya már nyugodtan pislogott fejét mellső lába közé fektetve, ő még sokáig káromkodott, s már az első santieren úgy találta, hogy ott minden tótágast áll: a cementet nem oda kellett volna lerakni, ahova rakták, és a téglát is máshova! – ordította önmagából kifordulva; aztán belerúgott egy üres benzineshordóba, és utasította az építésvezetőt, hogy azonnal vegye a kabátját, és többé ne kerüljön a szeme elé, mert lecsukhatja.

E gyötrelmes kiszállás után fáradt ingerültséggel készült a délutáni kihallgatásra. Elsőként a költőt, Paunt fogadta, akit a kollégái Pávakakasnak csúfoltak, mert a mellét telecaggatta díszekkel, jelvényekkel, s nemcsak szép, istenes verseket írt az archaikus népi imádságok stílusában, de az ateisták bősztítésére éveken át másfél arasznyi fake-resztet hordott lánc helyett cukorspárgán himbálva; most viszont fatörzsből lefűrészelt lemezen Hamudius festett képe függött a nyakában, mint súlyos ikon; miután belépett a diktátor szobájába, nyugtalanul pillantott a kéziperzsan mocorgó dobermanra, majd hatalmasan odabukott az *Eltvárs* lába elé, és hajának tarka zuhataga mögül sunyin pillantott fel rá; tekintete, arca csupa figyelem és éber számítás volt, hisz pálfordulásába bele kellett játszania a büntudatot, az ÚJ ESZME iránti rajongást, sőt a félnék ártatlanságot is. Végül homlokát az elnök lábához szorítva, amelyet a pártfőtűtkár az imént szabadított ki a cipő füllelt fogságából, hogy megsétáltassa a kutya szőrén, felnyögött, és lehunyta a szemét:

– Hadd idézzem a tékozló fiú szavait, Elnök elvtárs, midőn visszatért a szülői házhoz. „Pater peccavi – atyám, vétkeztem!... Disznókat legeltettem, és mivel senki sem adott ennem, azzal a moslékkal töltöttem meg a gyomrom, amit a sertések ettek!...”

Ekkor rádöbbsent, hogy Lukács evangéliuma helyett inkább a pártos önbírálat hangján kellene vallania, és így folytatta:

– Mélyen tisztelt Főtűtkár elvtárs!... Íme, itt térdel az ön lába előtt a megtért bűnös, bocsánatért esedezve, mert ahelyett, hogy a szocializmus eszméjét hirdette volna, hamis ügyet szolgált, és elfecsérelte ifjúsága legszebb éveit!...

Hamudius magasról mosolygott le rá; kultuszminisztere, Popescu Dominus Zeus már rég megjósolta, hogy ez a nagy tévelygő, aki a krisztusi szeretetet és a bárgyú jóságot écnikli meg, előbb-utóbb odahullik a lába elé, mert verseskötetecinek a kézírata fennakadva kóvályog a cenzúra zilipjénél, s mert a talentum tűzénél is hatalmasabban lobog benne a tetszelgés, a szereplés, a magamutogatás vágya; és ha egy napon betörik a párt igájába, úgy húz majd, mint egy ökör, mint az átváltozott vasgárdisták, akik lábában rejtegetik zöld ingeiket, hiszen a büntudat olykor a hősi szándéknál is nagyobb erő... Az *Eltvárs* most derűsen figyelte *Pávakakas* hajzuhatagát, amely a szőnyegre ömlött, s hirtelen kedve kélt csupasz lábujjaival beletúrni az eleven cserge szűr-kész-féhr fürtjeibe.

– Jó van, jól! – legyintett végül lankadtan. – Hízelegni tudsz, azt látom, de mit akarsz elérni ezzel?...

A költő a kérdésre gyorsan föltérdelt, s széttárta a karját:

– Egy folyóiratra vágyom, amelyet én szerkeszsek, Paun Hadrian, és amely már címében is lángolon hirdesse a szándékomat: FLACÁRA!* – suttopta már-már a boldogság önkívületében. – Szeretném nagy tettekre serkenteni az ifjúságot, szeretném megmutatni a balgáknak és a kishitűeknek az új eget és az új földet, szeretném bejelenteni az aranykorszakot, amely már napjainkban el is kezdődött, egy olyan uralkodó alatt, mint Hamudius, aki csak a legnagyobb római császárokkal mérhető!...

A következő bejelentett személy magas pópa volt; szakálla ölnyi vattaként messzire fehérlett, de arca és homloka vörösen izzott e mikulásbozót fölött, és a tekintete, mint fekete bársony, puhán, gyöngéden tapogatott meg mindent. Miután méltóságosan belesüppedt a szattyánbőr fotelbe, *Őfőmagassága* üdvözlétét adta át, aztán oly hangon kezdett a mondandójába, mintha zsolozsmázna. Hamudius ujjait egybekulcsolva hallgatta ezt az éneklő előadást, de alig értett belőle valamit, s nem tudta, hova óhajt végül is kilyukadni az Úr tudós szolgálja, aki a naptárak keletkezéséről igyekezett felvilágosítani őt:

„Az egyiptomiak már a legrégebb időben 365 napra osztották az évet, attól számítva, hogy a nap visszatér az állatöv ugyanazon pontjára; a babiloniak a holdévet használták, mint a kaldeusok és nyomukban a zsidók is, a mai zsidó naptárt azonban a tudós Rabbi Hillel Hanasz állapította meg, Krisztus után 358-ban... Ez a naptár holdév, hónapjai 29-30 naposak, de 19 holdciklusban hétszer egy 13. hónapot is közbeiktatnak, hogy az évet a napévvvel összhangzásba hozhassák... Az arabok a tiszta holdévet használták, és ezt fogadta el Mohamed is... a rómaiak holdéve viszont 3555 naphól állt...”

Hamudius az órájára pillantott, megnyalta kékesen kitüremelő ajkát, és szemöldökének kicsiny, tömött pamacsai alól sürgetően figyelte a pópát. Az előadó megértette, hogy rövidebbre kell fognia előadását, zavarában még föl is állt, és tagolt, világos mondatokkal folytatta:

– Tisztelt Elnök úr!... Nem ok nélkül mélyedtem bele a kalendáriumok keletkezésének históriájába, *Őfőmagassága* ugyanis azért küldött, hogy kipuhatoljam, megváltoztassuk-e naptárunkat, hiszen Szolóntól Julius Caesarig és Gergely pápától VI. Sixtus pápáig szorgalmazták, sőt meg is tették ezt... A görögök egy ideig az első olimpiai játékoktól számították az éveket, a rómaiak Róma építésétől, s ha így van, mi miért ne tehetnők meg, hogy hódolatunk jeléül az ön születésnapját, 1918-at tekintsük a naptári idő kezdetének, amikor olyan hatalmas vezetővel ajándékozott meg a Teremtő, mint excellenciád?...

A pap arca lángolt, szemében kis fények gyúltak, ördögi küldetésében is megszépült és felmagasztosult. Így folytatta:

– Ön nagylelkű támogatója egyházunknak, és sosem felejtjük el, hogy a Vatikán óhaja ellenére sem egyezett bele a pápisták intézményeinek elismerésébe, akiktől mi joggal ragadtuk el a templomokat, hogy kifüstöljük és újjászenteljük az Antikrisztus régi fészkeit. Hiszen mi szolgáltuk és fogjuk szolgálni a hatalmat, amely Ion Cuza fejedelem óta évjradékot, házat és birtokot biztosít nekünk; éppen ezért tiltakozunk ama rágalom ellen, amelyet Nyugaton terjesztenek, hogy a városrendezés okán sok szent hajlékot is leromboltak: mi nem tudunk semmiféle ilyen rombolásról!...

A pap távozása után hatalmas, tohonya ember ügyetlenkedett be az elnök szobájába, Bajkovics Jank Constantin, a történészprofesszor; süllyedt bokáját nyáron is hosszú szárú cipőbe szorította, zihálva emelgette a lábát, mint lefulladó göz dugattyút;

* Tüzláng.

arcán riadt sértődöttség, kétely és meghajszoltság látszott, mint az öregségében megtagadott és kicsúfolt Rousseau-én, akinek végül már a kültelki tövisbokrok és a kutyák is megszagatták a húsát öntudatlan kószálásai közben. Diákjai néha talányos hieroglifákat karcoltak agyaglapocskákba, kiégették a fazekasoknál, és odamutatták leletként neki; máskor ezüstözött érméket dolgoztak meg kalapáccsal, elásták, majd savban és lóvízelletben *antikolták*, hogy aztán a *császárkori római pénzeket* a tanár asztalára tegyék: a legmulatságosabb történet azonban az volt, amikor a *megátalkodottak* közölték Bajkoviccsal, hogy az utasítására kiemelt és lepucolt *dák harcosnak* két foga is porcelánból van...

Végül a professzor megszólalt; a hangja mély volt és mégis olyan puhán omló, mint a beszakadozó homokbányáké:

– A védelemért kérem, hön szeretett Elnök elvtárs! – kezdte, segélykérő pillantást vetve Hamudiusra. – Ugyanis a magamfajta öreget, aki népünk történelmét nem pusztán a számok tükrében szemléli, de az érzelmet és a megsejtést is fontosnak tartja, kigúnyolják a mai fiatalok. Jajkoviccsnak csúfolnak, és e hajszában Pászka elvtárs, a rektorunk, ez a kovásztalan kenyér a fő uszító, hön szeretett Elnök elvtárs!... Mihelyt értékesebb leletre bukkanok, ott terem, és pár száz évvel mindig kevesebbre becsüli a föltárt maradványokat az én számításomnál. „Várj, ne kapkodd el a dolgot, Constantinus! – bontja ki vigyorogva a műszereit. – Ha óhajtod, a C12 szénfajta felezési idejéből pontosan megállapítom, mióta porlik itt ez a csontváz!” Ilyenkor aztán első-tétül előttem a világ, és ordítózni kezdek: „Eredj az ördögbe a tudományos módszereiddel! Füttyölök rájuk! Schliemann talán a C12 segítségével tárta fel Tróját, és Champolliont nem a sejtése vezette rá a hieroglifák, a szfinx titkának megfejtésére?!... Kutatásaitok elszenesedett ösvényein haladva sosem ismerhetitek meg népünk igazi történelmét, hitvány szobatudósok!...”

Fölállt, még hangosabban szuszogott, aztán úgy pillantott körül, mintha félne, hogy itt is lehallgatják:

– Még van egy ügy, hön szeretett Elnök elvtárs, amely a szívemen parázslík: a magyarok ugyanis kőolajkutatás ürügyén a határ egy pontján mélyen behatoltak a senki földje alá, és egy négy méternyi hosszú csontvázat ástak ki és szállítottak el onnan, hogy később ezzel is bizonyíthassák: nem a mi hazánk területén éltek az óriások, hanem az övéken, onnan kószáltak el, tehát joggal tarthatnak igényt a mai Erdélyre... Talán hivatalosan is tiltakoznunk kellene az ilyen határsértés és a történelemhamisítás ily ocsmány kísérlete ellen!...

A történész távozása után, akit utolsóként hallgatott ki, Hamudius fölnyújtózott, halotta, ahogy halkán ropognak a csontjai, és jóleső borzongással lehunyta a szemét; egy pillanatra eléje tűnt Pávakakas, nyakában a tölgyfából lefűrészelt és festett ikonnal, amelyen Krisztus képe helyett az Elnök képe díszelgett, talpa alatt érezte a költő komondorhajzatának göndör puhaságát, aztán a pap izzó tekintetét látta az ezüstösen csillogó ölnyi szakáll fölött, s némán rábólintott saját jóváhagyására, hogy 1918-tól számítsák egyházilag a naptári időt; mert valóban vele, Hamudiuussal kezdődött az aranykorszak, amelyet a költő, Pávakakas már holnap bejelent...

Még merengett egy keveset, aztán fölocsúdvá megrázta a fejét annak az embernek a mozdulatával, aki úgy tesz, mintha a pillanatnyi ábrándozás miatt is büntudatot érezne a nagy feladatok kaptatója előtt; az asztal fölé hajolt, és beleborzolt munkanaplójába, hogy áttekinse a soron lévő teendőket:

1. Ezután minden áremelés előtt szólaljanak meg a szirénák, hadd érezze a nép, hogy jobb egy-egy lyukkal beljebb húzni a nadrágszíjat, mint az atombomba elől a föld alá húzódni!

2. El kell érnem, hogy 1984. január 1-jéig tízmillió mikrofon legyen lehallgatható. Még a Politikai Bizottság tagjaiban és azok családtagjaiban sem szabad megbíznunk, amíg nem ellenőrizzük a gondolataikat.

3. A DGTA* legsürgősebb feladata olyan parányi hangrögzítők kikísérletezése, amelyek hamutálcákba, virágvázákba, sőt levesestálakba is beszerelhetők.

4. Arafatot még inkább meg kell győzőnöm, hogy egyedül csak én békíthetem össze a zsidókat a palesztinokkal, és senki más nem vállalhatja a PFSZ védőügyvédi szerepét Washingtonban helyettem. Nekem a Nobel-békedíjam függ ettől, ezt Arafat is tudja, s hajlandó elfogadni a szolgálataimat; azonban óvatosnak kell lennem, mert ez a cserzett tevébőr képű fataró egyet mond, s mást tesz!

5. Sürgősen leszabni Kadhafinak a megrendelt tízezer amerikai útlevelet, s ennek árán rávenni, hogy szálljon be félmilliárd dollárral a *Leopard* nyugatnémet tank gyártásába, amelynek technológiáját sikerült elcsakliznunk...

6. Mielőbb semlegesíteni kell a Szabad Európa Rádiót! Örökre el kell hallgattatni Emil Georgescut, azt a mocskolódo disznót, aki naponta szembeköp engem; össze kell törni az állkapcsát, a fogait és a kezét, úgy, hogy soha többé ne tudjon sem beszélni, sem írni!

7. Rájöttem, hogy a legrövidebb út a Közép-afrikai Köztársaság gyémánthányáihoz egy kígyóesű csinibaba két lábszára között vezet át! Ha tehát megjön Bokassa látogatóba, eléje kell térdepeltetni egy félvilági *szepegő* ringyót, hogy miután belékóstolt, csámcsogva a háremébe vigye. Ezt a cafkamárit természetesen ki kell képezni ügynöki munkára, hogy a császár megfőzésével részt vehessünk a gyémánt kitermelésében, és a nyereség tíz százalékát svájci bankokban helyezték el nekünk a négerék!

Végül a *Különfélék* címszóra pillantott, amely alól elsőként ez a kérdés bukkant eléje: *Mi legyen a sorsa ama húszezer bibliának, amelyet a Reformátusok Világszövetsége küldött az erdélyi híveknek, s amelyet a vámhatóságok raktáron tartanak?* Egy pillanatig tétovázott, aztán dühösen odajegyzett két szót, s még alá is húzta:

Bezúzni toalettpapírnak!

A temetői botrány után Nicoleta egész nap lábadozott, gyakran elismételte magában, „Isten hozta, Isten hozta!”, de amikor már úgy érezte, elérzékenyül és könnyezni kezd az ostoba és annál sértőbb jelenet miatt, a *panoptikum*ba ment, és sárga szemének apró szikrái, mint a csillagszórók átvilágítottak a raktár vasrácsán, a kirtűgott *elvtársak* műanyag mellszobrai felé. Nézte, hogy némelyikük még ott a homályban is mosolyog, és ő az ajkát összeszorítva gúnyos jóváhagyón még biccentett is, mint aki ezt gondolja: „Vigyorogj csak, barátom, vigyorogj, akár a fakutya, de majd meglátod, az nevet igazán, aki utoljára nevet!”

Szerencséjére este megérkezett a kémfőnök, aki mindig fölülítette eredeti férfias illatpermetével, nyugtatóan mértéktartó humorával, s bár még szomorú volt, mihelyt meglátta a tábornokot, öntudatlanul is tréfás kérdést tett fel neki: igaz-e, hogy Bokassa, ez a szörnyeteg, aki baráti látogatásra érkezik az országba, emberi húsdarabokat tárol a hűtőszekrényében? Pacsni Papa elmosolyodott, és szándékosan tovább fokozta az asszony kíváncsiságát:

* Technikai Felszerelések Ügyosztálya a belügyminisztériumon belül.

– Az még semmi, Mélyen Tisztelt Nicoleta elvtársnő! – mondta. – De úgy hallom, a „zártkörű” lakomákon tálcán szolgálják fel neki a lerben sült csecsemőket, mint a ropogós szopós malacot...

– Igazán?! – kacagott nagyot az elnökné. – Ezt te találtad ki, Mihály, hogy megnevettes, fene a dolgodat!

Elhallgatott, ismét a szomorúság árnyéka hullott rá, és fölsóhajtva széles ölébe ejtette a kezét:

– Aggódok Főfiért, Pacsni Papa! Gondot okoz nekem ez a kölyök, egyre több gondot. Utóbb például azt vette a fejébe, hogy lekapja a lábáról Didinát, a világbajnok tornászlányt, akit az *Eltárs* épp a napokban akar kitüntetni *A Szocialista Munka Hőse érdemrenddel*... Nézem, hogy napról napra fogy ez a fiú, egyre dühödtebben vedel, és önemésztő sóvárgását látván elszorul a szívem... Nincs mit tennem, meg kell szerveznem, hogy mielőbb ágyba bújjék azzal a lánnyal, hiszen ő a szemem fénye, és arra vágyom, ő vegye majd át a kormánybotot az Elvtárstól... Segíts nekem, Kémeckém!...

A „gyerek” meg a „kölyök” hallatán a Tábornok komoran eltűnődött, hiszen Főfi már a huszonkilencet is betöltötte, aztán egyszeriben földerült és elmosolyodott:

– Azért ez a fiú el tud jutni odáig is, Mélyen Tisztelt Nicoleta elvtársnő, amikor már semmire sem becsüli a lányokat!... Tegnap például a belügy klubjában kapatosan célba lövéssel szórakozott; egyik kezében üveg volt, a másikban géppisztoly, s miközben kortyintgatott és leadott egy-egy sorozatot, így szónokolt: „Egyszerre célba löni és whiskyt inni nagyobb élvezet egy kamatyolásnál is, barátaim!”

Zavar és meglepődés helyett az asszony ellágyult kíváncsisággal pillantott a kémfőnökre; szeme nedvesen fénylett, mint a friss tojássárgája:

– Azt mondta a csibész, hogy „kamatyolni”? Ezt a szót még nem is hallottam! Ki tudja, hol csípte fel a kis kandúr, melyik ivócimbora lakásán vagy hölgyike hálószobájában! Ó, te életem megrontója, te anyagiilkos, csak ne szeretnék annyira!

A könnyein át is rajongón mosolygott, aztán megtörölte a szemét, és egyszerre ismét elszomorodott:

– Beszélek az *Eltárssal*, hogy nevezze ki valamelyik nyugati államba nagykövetnek, hátha akkor megkomolyodik, és véget vet a dorbézolásnak, szoknyapeccérkedésnek... Egyébként azért hívtalak, Kém bácsi, mert amerikai látogatásunk előtt szeretnék kiállítást rendezni egy washingtoni szalonban azokból a gyémánt ékszerekből, amelyeket a DfE szerzett nekem az évek során...

Hamudius hamar felfedezte neje *panoptikum*beli pusztítását, mielőtt még a rövid közlemény megjelenhetett volna a párt központi lapjában, a *Szkrában* a leváltásokról, az *önkéntes* visszavonulásokról és az új kinevezésekről, azonban így is szerfelett fölháborodott, s orra, lilán kitüremelő ajka remegett, miközben megkérdezte:

– Pandúrt, a belügyminiszteremet miért rúgtad félre, Nicoleta?... Elment az eszed?!...

– Ellenkezőleg, most jött meg! – csattant fel az elnökné, és most az ő nyestkutyaaorra kezdett remegni. – Nemegyszer láttam, amint ez az alak gyufaszállal vájkal a fülében, arról nem is szólva, hogy beosztása ellenére nincs semmiféle katonai kiképzése: három esztendő után is csak egy bakaszar maradt!...

Hamudius tenyéryni arca föllizzott, bal kezével erélyes kört írt le, mintha ezzel is a dühét akarná éleszteni:

– És azt is megmondanád, mit vétett neked Avram, a külügyminiszterem, ez a gyémántfejű ember, aki oly sok sikeres külföldi utamat készítette elő az utóbbi időben?...

– Gyémántfejű? – nevetett fel Nicoleta, és szemének szikraözöne ezúttal Hamudiuszt árasztotta el, mint korábban a *panoptikum* sakkábláján folsorakozott műanyag mellszobrokat. – Bizonyára seggfejt akartál mondani, nemde, édesem?... Emlékezz csak vissza, mit csahintott ez a bükkfa gatyás, mikor Kínába készültünk!... „Nem lenne jobb egy kicsit várni a látogatással, és előbb jóváhagyatni a Politikai Végrehajtó Bizottsággal?”... Hát cuki, nem?!... No de velem megjárta; letéptem a nyakkendőjét a disznójának! „Vedd tudomásul, hogy a Politikai Végrehajtó Bizottság az *Elvtárs* meg én vagyunk!... Még az anyádat is átkozni fogod, hogy világra hozott, ha nem tanulod meg a tiszteletet, te tetves pásztorkölyök!... Tegnap megtettünk miniszterelnöknek, de holnap megint rahátot* csinálunk belőled!... Mihez kezdesz, *Monsieur*, ha szépen kirúgunk?!... A ház, amelyben laksz a drágalátos feleségeddel, nem a tiéd, hanem a Párté, a kocsid és minden egyebed úgyszintén; mert ez a kommunizmus, barátom, ha még nem tanultad volna meg!...”

Az elnöki házaspár estére mégis lecsillapodott. Nicoleta hajlott rá, hogy a *kegyveszteleket* kiszabadítsák ideiglenes fogságukból, a raktár homályos mélyéről, és visszaállítsák eredeti helyükre az óriási politikai sakkáblán, s az *Elvtárs* ezt elégtételnek találta. Az asszony két nap után jóleső zsbongást kezdett érezni egész testében, a hangja melegebb, a tekintete puhább lett, amint férjére pillantgatott, s többé nem akart a felháborító temetői fogadtatásra gondolni. Már Hamudius is mosolygott magában az úton átszaladó macska üldözésén, amikor önmagából kifordulva ordította, hogy hozzák oda neki a gorillák elevenen vagy döglötten azt a rusnya állatot, amely fölhergelte a dobermanját; csupán az ARANYKORSZAK foglalkoztatta, amelynek a megteremtője, olyannyira, hogy ennek elismeréseként Őfőmagassága a naptári idő számítását 1918-tól, vagyis az ő születésétől óhajtja kezdeni...

– Meglepetést készítettem számodra, Nyeki, de a sok zaklatottság miatt nem beszéltem róla eddig, most azonban megmutatom! – szóló gyöngéden, s a fehér garbó alá becsúsztatott tenyere végigbukdácsolt a férfi mellén. – Mindenünk van, ezt elismerem, még repülőgépünk és helikopterünk is féltucatnyi; de utóbb úgy éreztem, valami mégis hiányzik az életünkből, míg aztán egy reggel ujjongva tapsolni kezdtem: Megvan, ráébredtem, hogy mi hiányzik valójában: a magok hiányoznak, az élet ízes magvai!... Hiszen mi ketten, a „királyi pár”, nem szotyolázhatunk a világ szeme előtt; pedig emlékszel, mily széppé, változatosá tették fiatal éveinket a szájunk szögletéből előröppenő maghéjak, ezek az apró, kedves, fehér meg tarka lepkék?... Nos, igyekeztem visszavarázsolni a letűnt idő egy darabkáját, s mindjárt meglátod, hogyan!...

A palota folyosóinak útvesztőjéből végül egy rejtett szobácskába vezette, melynek falát deszka burkolta, a Dinamo sporttelep egyik régi öltözőfülkéjének fenyőfa deszkái. Hamudius meghökkenten meredt a két alacsony padra s fölöttük a tintaceruzával, szeggel megörökített trágár versikékre, oly közelinek és ismerősnek tűnt számára a környezet, a kabin, ahova olykor elrejtöztek; Nicoleta suttogva szólalt meg:

– Emlékszel, talán épp ebben a fülkében tapogattuk-lapogattuk egymást, néha a fulladásig!... Én már érett lány voltam, de te még buta kis surmó, a bögyöröd csak *mutrelésre*** szolgált...

Az *Elvtárs* nézte a nyilaktól átlőtt szíveket, a női ágyék feketére égett napraforgókorongjait s a hozzájuk sután, nevetségesen illeszkedő hímtagok szömörcsőgalakzatait

* 1: édesség, *törökpuliszka*, 2: ürülék.

** Cigány: mutrelni = pisilni.

meg a tarisznyaként csüngő emlőket, amelyeket a fogyatékos képzelet idéltlen keze rajzolt oda, de csak bámult, és nem tudott megszólalni. Végül Nicoleta leültette az egyik padocsára szemben magával, és a mellettük sorakozó kosárcákra mutatott, a pergelt és sózott tökmagra s a napraforgómagra, s megint csak suttogva mondta, érzékenyülten s izgatottan:

– Akkor kezdjük!... Lássuk, melyikünknek pörög gyorsabban a nyelve s ad le hamarabb egy sorozatot!...

Hamudius ravaszabb volt, s mindjárt a napraforgómagot választotta, mert ezzel szaporában tudott bánni, s egy pillanat alatt öt-hat pár nedves héjat röppentett az asszony arcába, amelyek oda is tapadtak. Nicoleta halkán nevetett, nem számított efféle játékra, s jókedvűen hamar visszalődözött a támadóra. Nemsokára egymást követő apró pattogások hallatszottak az öltözőfülkében, mint piciny puskák lövései, az *Elvtárs* bal szeme leragadt néhány tökmaghéjtól, de ő is egy hím papagáj buzgalomával ropogtatt és köpködött, míg a kacagástól már szédültek és egymásnak dőltek, úgy, hogy abba kellett hagyni a játékot.

– Ezt hamarosan megismétljük, de nem szabad tudni senkinek róla! – mondta, amikor kijöttek a kabinból, és boldog hevüléssel fogta meg Hamudius kezét. – Most azonban, mielőtt ágyba bújnánk, megtekintesz az én vetítoszobámban egy kis étvágygerjesztő filmet!...

Es anélkül, hogy érdekelné a férfi válasza, húzta maga után az *Elvtársat*. Az állam elnöke, a Központi Bizottság főtitkára, a fegyveres erők főparancsnoka és az agrárforradalom kétszeres hőse engedelmesen és kiszolgáltatottan kacsázott mögötte...

Lázár René Sándor*

PESTI PAPÍRSZELETECSKE

Józsefváros... Terézváros!
Vénül a lét: nehéz, káros.
Már nem volnék holmi huszon'...
Meghajolni sincsen derék...
Zötyögök az omnibuszon –
Zötyög bennem minden kerék!
Ám nem halad, de csak forog...
Régen mást, egyebet perlék...

* Lázár René Sándor 1859-ben született Kolozsvárott. Latin és francia szakos tanár volt, kiváló romanista hírben állott, de hosszabb ideig hivatalnokként is működött. 1890-től Marosvásárhelyen élt, ott hunyt el 1927-ben. Töredékes önéletrajza harminchat verse még 1992 augusztusában került elő. A felfedezést követő filológiai kutatómunka, illetve életrajzi nyomozás eredményeképpen további hatvanhárom költeményre, jó néhány levélre és elegyes följegyzésre bukkantunk a költő élettársának, Vajdaréthy Júliának mind- eddig lappangó hagyatékában. (Dr. Vajdaréthy Rabán szíves hozzájárulásával közléteszi: Kovács András Ferenc.)